

BUDA-PESTA

29 Octomvre st. v.

10 Noemvre st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.

Redacțiunea: strad'a arborului verde nr. 12.

Nr. 82.

ANULU XIV.

1878.

Pretîulu pe unu anu 10 fl.

Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Români'a 2 galbeni.

Pe albumul unei frumoșe surori de caritate.

— Versuri improvizate în presentî'a ei. —

Când Dumnedieu prin chinuri, blastemu, dureri si mörte,

Credîndu că pedepsesce cel mai cumplitu pecatu,
Lasatu-a omenirea de-atunci sê aiba parte
A scri cu lacrimi numai a vietii trista carte,
El si-a ziditu unu dușmanu în veci neîmpacatu . . .

Si s'a ascuncu sub bolta ducêndu cu el parerea
Că va domni în pace vezduhu si universu . . .
Dar n'a simțitu se vede c'atunci si-a stinsu puterea,
Când a creat femeia, hazardul si durerea,
Ce astadi urzescu tainic al sortii vecinicu mersu !

Apoi chiar Sfântul Petru cu fericit'a-i cheia
A raiului mistere voios ar fi deschisu,
De-ar fi zaritu de-acolo, când cea ântâi femeia
A smulsu cu ochiu-i negru a sörelui schinteia,
Si-a luminatu pe-o clipa al nemuririi visu . . .

Femeia ! spunu poetii, că esti o stea, o flöre,
Spunu unii că esti demon, ier altii Dumnedieu,
Căci el privindu la tine din slava, din splendöre,
Si-ar fi versatu orbesce puterea-i creatöre
În cel mai naltu, mai gingasîu, mai sfântu obiectu al
seu ! . . .

De-atunci si pâna astadi ai stapânitu pamêntul,
Si-l vei domni câtu omul ochi, suflet va avê ;
Sub form'a ta chiar geniul si-a capetat avêntul,
Crestinatata vietîa si mângaieri mormêntul,
Ier unu ranitu scaparea si fericirea sa ! . . .

Tu care-arunci uitarea pe-a omenirii rana
Prin inim'a ta buna, prin darul teu slavitu,
Poti alinâ de chinuri o inima vadana . . .
Si iërta, sora sfânta, gândirea cea profana
Ce fâra voia sböra dela unu biet ranitu ! . . .

1877.

Petru V. Grigoriu.

Unu aventurieru pe tronulu Moldovei.

— Schiția istorica. —

(Urmare.)

Pseudo-Heraclide incredîutu în nobilime
— boerime — începù a tractâ pe ascunsu cu
cei ce uriau mai tare pe Alesandru, depingêndu-
le rapirile lui, detestându tiranî'a lui, si
deplorându miseri'a supusilor ; intru aceste i
îndemnâ la curagiù, că la uniculu mijlocu de
mântuire pentru cei nefericiti, sê-si resbune
asupra tiranului, dicêndu-le că lucrurile mari
nici nu se începù nici nu se finescu fâra pe-
dece ; ci ei, de voiescu a fi ómenîi, trebuie sê în-
treprinda o afacere ce nu este grea, ier de se
vor teme si vor remânê împarechiati, vor sê
piëra sub greulu jugu alu sierbitutii.

De si ei ilu ascultau cu placere, totusi nu
cutezau a murmurâ nici unu cuvêntu în con-
tra tiranului, pentru că Alesandru er'a asiâ de
furiosu, încâtu pe aceia, asupra carora avea
ceva suspiciune, nu numai că i ucidea, ci stêr-

piá chiar familie întregi, confiscându-lu bunurile, prin cari elu deveni fórte avutu.

Ci întielegându Alesandru despre vorbiri-le lui Pseudo-Heraclide, de a carui poporalitate erá gelosu, a lasatu sè-lu ucida cu veninu; înse Pseudo-Heraclide însciintiatu despre acés-t'a prin unu amicu alu seu, încuragéza pe acei ce i se pareau mai cutezatori si mai fideli, îndemnându-i sè scuture jugulu tiranului crudu, si le promite cà dènsulu este gata a le tinde mana de ajutoru la ori ce casu, apoi esi din provincia si merse la imperatulu Maximilianu fiulu lui Ferdinandu, dela care prin rogàri continue insiste sè-lu ajute în contra tiranului fierosu, adictu Turcilor; i spune câtu de usioru lucru este a scóte din domnia pe acelu tiranu urgisitu de poporu; totu de odata demustra, câtu de apta ar fi acea provincia pentru a împedecá pe Turci dela confinele Ungariei, déca ar deveni în potestatea unui omu amicu si cu totul supusu dènsului (lui Maximilianu); si cá sè nu se nasca suspiciunea, cà elu a venitu sè céra aceste condusu de o sperare desiérta, reproduce dóue epistole ce-i sosira din partea boerimeii în numele României; însemnate cu sigilurile proprie si subscriere cu mân'a propria din partea fia-carui boeriu; în cari epistole i promitu, cà déca dènsulu ar intrá cu mâna armata, ucidièndu séu alungându pe Alesandru din provincia, sânt gata a-lu alege de domnu.

Si întru adevéru dènsulu nu fàra ratiune

Maritata si totusi fara barbatu.

— Romanu americanu, de Mrs. May Agnes Fleming. —
(Urmare.)

Anim'a lui Ulrich batea repede, elu nu se pricepea la mintiuna. Cugetele damei înse se ocupau cu lucruri mai interesante.

— Pentru ce ai parasitu dta Londra? Eu ti-am scrisu de dóue ori si epistolele mele s'au returnatu. Cea din urma a devenitu în mânele lui Hugo si a es-citatu o scena. Din acea óra nu ti-am mai scrisu, pentru cà mai bucuros voieam sè credu cà fic'a mea e mórta, decâtu sè ajunga în mânele lui. Deie Ddieu, cà sè nu descopere elu acum identitatea ei.

— Acea nu se va întemplá, numai dta sè nu te tradedi, — o linisti Ulrich; — spune-mi înse Mylady, voiesci dta sè mi-o iei?

— Atâtu o iubesci dta, încátu ti-ar causá durere, de a-si luá-o dela dta?

— Nimicu pe acestu pamèntu nu mi-ar causá atâta durere.

— Si sororei dtale?

— Rosanna o iubesci asemenea.

Olivia si-acoperi faci'a si plânse dulci lacrimi.

— Eu m'am rogatu pentru fic'a mea, — res-

spunea aceste, pentru cà nobilimea Românilor, cum e de o minte ascutita, dupa ce sciù cà Pseudo-Heraclide a fugitu la Maximilianu, si cà încerca a intrá cu bratie înarmate, începù a tradá pe Alesandru sub masc'a cà ar tradá pe Pseudo-Heraclide. Se aduna boerii la Alesandru si promitu, cà aflându deja modulu de a pune mân'a pe Pseudo-Heraclide ilu vor tradá víu în mân'a dènsului; cà simulându tradarea, vor chiamá pe Pseudo-Heraclide în provincia, si speréza cà acel'a împinsu de poft'a de domnia usioru va cadé în lantiurile lor.

Astfel dispunèndu lucrurile, scriu dóue epistole lui Pseudo-Heraclide, însciintiatu-lu într'un'a despre parerea lui Alesandru, iér în celalta i comunica suatula lor, si-lu îndemna în totu modulu sè grabésca cu venirea. Ci Maximilianu, de si promitea multe, totusi traganá lucrulu din di în di, socotindu cà trebue sè studieze lucrulu mai cu deamenuntulu; se determiná dar ênsusi, si prin ajutorulu mai multora, cari cercau a face revolutiune în Poloni'a, adunându-si unu numeru însemnatu de luptatori, plinu de încredere nisuesce a trece în Români'a, sperându cà Româniii cari urgisescu pe crudulu Alesandru, tradându-lu pe acest'a toti, se vor alipi la armat'a dènsului. Ci trecèndu Pseudo-Heraclide prin Russi'a prin riulu Tyras-Dniestru, cà sè între în Români'a. palatinulu Russiei, omu stralucitu în resbóie, din mandatulu regelui Poloniei, i esti înainte cu mare putere de calareti si i închise

punse ea dupa o pauza, — cà Ddieu sè o scutéscá de inimici.

— Polly nu are inimici.

Pe câtu va traí Sir Hugo Charteris, ea are unu inimicu înfricosiatu. Avereá mea o erediesce fic'a mea mai betràna si acea e Paulina, déca barbatulu meu nu va puté demustrá nulitatea primei mele casatorii. Acea elu nu póte, si de óre ce elu e unu omu fàra ânima si consciintia, Paulina în mânele lui nu ar fi sigura. Noi remânem vre-o 14 díle aici, cauta si evita tóta atingerea mai de aprópe a ficei mele. Oh, amiculu meu, eu sîm cea mai nefericita femeia pe pamèntu. Anim'a mi s'a ruptu, când nainte de 16 ani capetai anuciulu despre mórtea amatulu meu soíu. Unic'a fiintia pe care o mai iubescu în lumea acést'a, e acum aprópe de mine si mie nu-mi este iertatu sè vorbescu cu ea si sè o sarutu.

Ea suspiná adâncu. Ulrich tacù.

— Eu nu am nici unu dreptu a te torturá pe dta cu durerile mele, — díse Olivia deodata, si totusi dta îmi esti amiculu meu celu mai intimu, uniculu, carele cunosci misteriele vietii mele. Vorbesce-mi despre fic'a mea, spune-mi cà e buna si nobila cá talu ei.

Amórea-lu facù elocuinte, si elu descrie pe

calea. Pseudo-Heraclide, carele erá încungiu-ratu de unu numeru de osteni cu totul neînsemnatu fația cu puterea inamicului care erá cu multu mai puternicu intru tóte, nu a cutezatu nici macaru a se lasá la lupta, ci împra-sciindu-i-se osteni si pierdiendu tóte mijlócele de batalía, isi luà refugiulu de nou la Maximilianu.

Din întemplantare afla acolo pe polonulu Albert Lascu, care în florea etátii se bucurá de mare favóre la Maximilianu, si afara de aceea erá si avutu; pe acest'a dara si-lu câstigá în partea sa, comunicându-i tóte planurile, cá celui mai bunu amicu; Lascu intru adevéru a obtinutu dela Maximilianu o óste frumósá de Unguri pentru noulu seu amicu, adause apoi si dânsulu unu numeru de Italiani si Germani.

Pe când se îndepliniau aceste pregatiri, pe atunci Pseudo-Heraclide, cá sè póta atacá pe Alesandru nepregatitu de batalía, se face cá e morbosu într'unu opidu alu lui Lascu, anume: Chesmaru, unde — cá sè însiele pe spionii lui Alesandru — demândá sè se respândésca faim'a despre mórtea sa, apoi — cá sè întarésca mintiun'a — lasá sè se închida într'unu sicriu, si acoperitu cu pânzá de doliu sè se espuna c'a mortu. Întru aceea pe Români cari i erau fideli i asiguréza în secretu despre venirea sa cátu se póte mai iute, si i îndémna sè se pregatésca spre scuturarea sierbitutii.

Polly, cum o cunoscea, de cea mai frumósá, mai buna, mai marinimósá fetitia în tóta Anglia.

— Oh Dóme! — oftá mum'a ei. Fia binecuvântata pentru totu-de-una! Tîne-o si mai departe dta, dupa mórtea mea ea va fi în stare sè-ti multiumésca.

— Eu nu am trebuintia de nimica.

— Ánim'a dtale sciu cá nu are trebuintia de asiá ceva, amiculu meu, fetiti'a înse are trebuintia de educatiune, si eu nu am mijlócele, peste cari asi puté dispune fára consensulu barbatului meu.

— Polly nu e seraca, — díse Ulrich iérasu uitându-se de sine, — ea are prin marinimositatea lui Hawksley síepte sute pundi la banca.

— Cine e acela? si cum vine elu la o astfel de donatiune? — întrebá Olivia de nou cu suspitiune.

— E unu barbatu tineru, carele prinse pentru Polly o interesare parintésca si în totu anulu la Cra-ciunu i tramite din California 50 pundi.

Olivia nu avea nici cea mai mica presimtire despre starea lucrului, si responsulu o satisfacu.

— Întrebuintiédia dta banii, cá sè dai Paulinei o crescere, care sè o faca capabila a pasí în o dí în cuvenit'a-i positiune. Si acum mai o rogare: Voi-vei dta sè me conduci mâne nópte?

— De siguru, Lady Charteris.

Unindu-si oštenii toti în numeru de 4000, dintre cari 1500 erau calareti, si anume 200 germani, iér restulu Italiani si puçini Francesi, trece repede în (Moldova) Români'a printre muntii Transilvaniei, depradându averile locuitorilor neaperati de nimenea.

Alesandru, cáru de curêndu i se anun-tiase mórtea lui Pseudo-Heraclide, fu cu atátu mai surprinsu când unu nunțiu nou i aduse faim'a despre venirea lui; deci, cá sè încungiu-re periclulu de a pierde tóte, pe soçi'a sa cu tóta famili'a si sculele pretiósé o tramite la Dunare, cá sè aștepte acolo rezultatul lucrurilor. Elu înse cu o céta adunata repede se grabesce a întimpiná pe Pseudo-Heraclide, mai înainte de ce s'aru revoltá ai sei.

Ci ingeniulu tiranilor este chiar asiá de fricosu în periclu, cum este de ferosu în domnia; deci când se vediu amenintiatu de toti, abíá început luptá si o si luà pe picioru, si stravestitu în vestminte de gregariu, fugi spre Dunare însotitu abíá de puçini servitori, cárra mai cutezá a-si încrede viéti'a.

Prin fuga continua sosescé la Dunare, si de aici numai decátu pléca la Constantinopole, cá sè cerce graçi'a Sultanului. Cei ce remasera credinciosi principelui lor, se luptara cu barbatia contra lui Pseudo-Heraclide la „Puntea“, dar pierdiendu stindardulu principalu, o luara la fuga.

Întru aceea Români primescu pe Pseudo-Heraclide între strigári de bucuría, salutân-

— Eu mergu nópteá, pentru cá díu'a nu me potú mișcá fára a nu fi zarita. Când nainte de 14 ani am fugitu din castelulu vechiu, am uitatu acolo tipulu în miniatura alu barbatului meu d'ântáiu si epistolele lui. Aceste tesaure voiescu acum sè le ieu de acolo, si speru cá le voiú afá, pentru cá încátu sciu eu, mobilele nu s'au schimbatu pâna acuma. Voi-vei dta sè me aștepti la mediulu noptii la pórt'a cea mare a gradinei?

— Da, Mylady.

Ea i prinse mân'a si o sarutá, cum facuse odinóra în sal'a de așteptare din Speckhaven.

— Ddíeu sè te binecuvinte, scumpulu meu amicu!

Mâne dí la mediulu noptii așteptá Ulrich cu o trasura usióra în apropiare de Priory si se îndepartara cátra castelulu vechiu.

— Aștepta si priveghiéza aici, — ilu rogá ea, — eu cunoscú cáile si nu-mi este frica.

— Ea alergá în castelu si nu se însielá în presupunerea sa. Mobilele chiliei ei au fost totu acele; ea apesá de pén'a misteriósa a scriitoriului ei, sicriulu sarí, Olivia deveni în posesiunea acelu pachetu si se cobori pe trepte în jos.

Pasii ei deșteptara pe Polly. Olivia Charteris deschise usi'a.

du-lu cá pa unu parinte si eliberatoru, apoi punându mare premiu pe capulu ex principelui, tramitu ómeni sè-lu prindia. Astfel Pseudo-Heraclide, fàra lupta si versare de sânge, si asiá dicându fàra controversa indepliní unu lucru atátu de mare, si veni sè ocupe tronulu cá o ereditate parintiésca, fiindu salutatu în continuu cá voda de càtra Români, cuprinde provinci'a în anulu d. 1560.

Sè vedemu acuma ce scriu strainii de pe timpulu naratiunii nóstre atátu cu respectu la moravurile Românilor, câtu si în respectulu formeii de regimu în Moldov'a. Gratiani, autorulu naratiunii nóstre continua astfel:

Cea mai mare parte din agrii Moldovei sânt fórte fructiferi, nu ducu lipsa de vinu, si totusi se folosescu mai vêtosu de mustu, fiind cá si miere au în abundantiã. Se sémena atátu grâu, câtu este de ajunsu peste anu. Au multime de vite, asiá câtu prindu câte 12 boi la unu plugu. Têguri de boi (vite) se facu în Moldov'a în totu anulu de câte 7 ori în campulu liberu, si sânt fórte cercetate de cumparatori din tóta Europ'a.

În fia-care têngu se mênã mai multe mieie de boi, cari se vëndu în câte-va óre, si se strapórta nu numai în Ungari'a si Russi'a, ci chiar si în Poloni'a, Germani'a, ma inca si în Itali'a si mai vêtosu în Veneçi'a. Acesti boi Veneçiani i numescu boi de Ungari'a, si carnea lor o preferescu altora.

Români'a este impartita în dóue parti;

Polly statù naintea ei.

Cu unu tîpetu usíoru se oprí dam'a cá farmecata în pragu.

În acea casa, unde totu în acea luna nainte de 16 ani a fost ea nascuta, statea acuma fic'a façiã 'n façiã cu muma-sa.

Capítulu V.

Fapt'a rea a Pollyei.

Ambele statura façiã 'n façiã în órele tacênde ale noptii, în odai'a posomoríta a edificiului fantomaticu.

Ele se considerara momentanu una pe alta de fantome. Numai dupa ce se versà completu lumin'a lampei pe façiã damei, o cunoscù Polly, si fric'a ei superstiçiósã se prefacù în uimire.

— Lady Charteris!

Tonulu vocii omenesci delaturã farmeculu, si Lady Charteris se convinse, cá fiint'ã filigrana dinaintea ei nu erã fantom'a tradiçionala.

— Cine vorbesce? — întrebã ea, si ânim'a ei batea tare, — cine esti dta?

Vocea Pollyei tremurã, serman'a copila se simticia rusinata de numele ei plebeu.

— Eu sîm Polly Mason!

un'a din aceste, anume partea sudica e muntósã si aspra, si se numesce Valachi'a transalpina; cealalta, partea nordica, este plana mai bine impoporata cu agri mai manosi, care se numesce Moldova.

Vestiarii (Quaestores) aduna din provenutul întregii provincie unu numeru de bani de auru în erariu cam la 400,000 din care suma 60,000 se tramitu Turcului cá tribut. Principii mai noi au trei fortaretie: Sucév'a, care este resiedinti'a principelui, Hotinulu lângã Dniestru, si Némtiu lângã Seretu. Legi scrise nu au, ci tóte se lasa în arbitriulu principelui, si se guvernéza dupa datina mostenita.

Déca cineva se pagubesce prin furtu — ce nu arare ori se întêmpla negutiitorilor — cere restitutiune — desdaunare — dela aceia în acàror tinutu — hotaru — suferi daun'a; principele demãnda atunci sè se satisfaca pagubasiului din cass'a municipiului séu din darea satului.

Vorbescu limb'a lor propria, care nu multu se deosebesce de limb'a latina. Se profeséza de colonii imperatului Traianu, carele nimici pe Dacia. Ci prin amestecarea cu barbarii în decursulu migratiunii gintilor, pierdura dulcet'ã limbei latine, si esprimu cuvintele latine séu mutându consonantele, séu prin unu sunetu mai barbaru, asiá încãtu ai nostri (Italiani) mai ântâiu nu-i întielegu, decãtu ascultandu-i cu multa atentiune si diligintiã, ier

Polly Mason! Acelu nume, care în ânim'a Oliviei, erã mai scumpu, — Polly Mason!

Cá si când nu ar crede ea întórse lamp'a si lasã complet'a lumina pe tiner'a fetitiã.

Da, erã fetiti'a blondina cu ochii mari vèneti.

— Fiic'a mea, oh, fiic'a mea! ce te-a îndemnatu în ór'a acést'a a noptii se vini aici?

Polly nu sciea sè plãnga ori sè rida.

— Eu am fost destulu de nebuna, Lady Charteris, si Ulrich si Rosanna me vor certã, déca vor audí. Dta, firesce, nu cunosci pe Elisa Lang; noi înse nu ne putemu suferi; ea m'a iritatu si cerù sè-mi demustre curagiulu, si sè petrecu o nópte aici. Ea m'a condusu aici cu câtiva amici, si la dóue óre vor veni dupa mine. Eu nu m'am temutu, si am dormitu mai totu timpulu; te rogu înse, ilustra dómna, sè nu spuni nimerui nimicu despre a nóstra convenire; unchiulu Ulrich s'ar mahni pentru fapt'a mea, si ast'a mi-ar paré reu.

Polly vorbiã fàra sfiéla, ea nu simticia nici o rusine de acea dama ilustra.

Olivia înca totu tacea si priviã pe tiner'a fetitiã cu mân'a apesatu pe ânima.

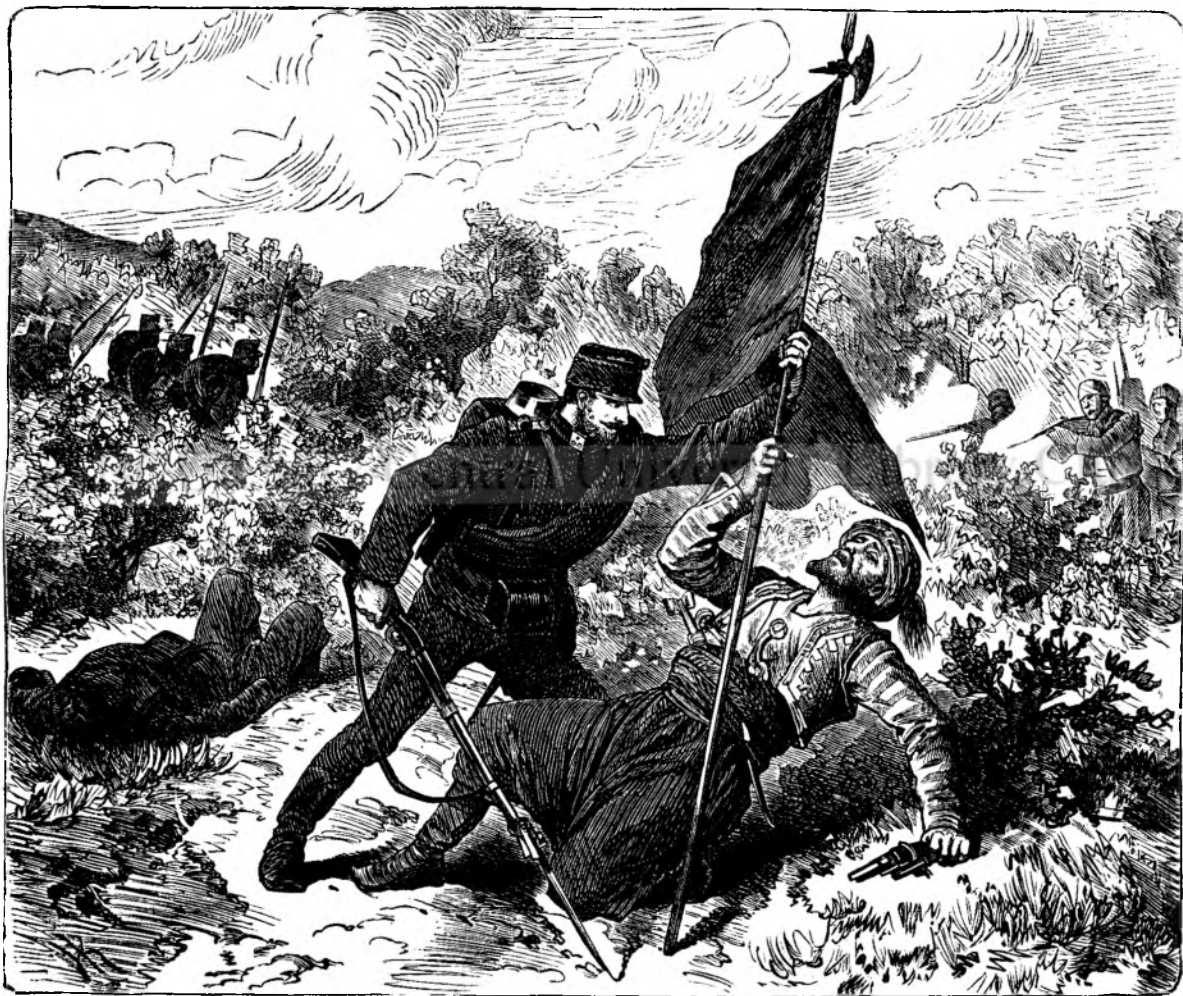
(Va urmã.)

dupa ce s'au deprinsu puçinu cu dënsii, usïoru învéti'a limb'a româna

Sînt crestini de ritulu grecescu, si acës't'a credinãa o profeséza cu mare zelu. Sînt mai aplicati spre batalia, decâtu spre pace. Stau în lupta continua cu Scytii — Tatarii din Crim — cari se numescu si Piscopiensi, dela sapatu'r'a ce o fecera în gïurulu întregului istmu asiã disu (în limb'a lor Piscops); când respingu atacurile acestora, când ênsisi Români le invadéza agrii lor. Sînt dela natura

vecini. Desbinati între sine, se debilitara multu mai tare de cum i slabira resbóiele continue, si astfel se supusera Turcilor.

Români sînt în stare în casu de trebuinãa a pune pe picïoru de bataia 40,000 de calareti; infanteria nu pré întrebuintéza, de óre ce nu se potu folosi de dëns'a, pentru multi-meza cavalerilor celor iuti. Au puçini cai, dar sînt renumiti pentru tarimea lor. Români nu deprindu caii lor la iesle, ci i pascu la câmpu chiar si în mijloculu iernei, când calulu Mol-

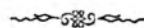
Luarea unui stégu turcescu la Doboï.

astuti, — ascutiti la mente, — de talia înalta si constructiunea corpului robusta, fierosi în batalia; se arméza cu sabie strîmbe, lance lunga si scutu, iubescu armatur'a turcesca puçini se înarméza cu maciuci ferecate, partea cea mai mare cu securi; se lupta înse cu atâtu de mare curagiu, cu atâta încredere în sine ênsisi si dispretiu pentru inimicu, câtu nu arare ori o céta mica de români resipl si alungã ostile puternice si superbe ale inimicilor

dovenescu sfarma ghiãçi'a cu unghi'a nepotcovita si asiã isi cérca nutretiulu.

Români onoréza pe princípîi lor asiã dicëndu cá pe diei, înse când Voda lor se pórtatiranesce, si când nu mai potu suferi asupra-rea-i, nu numai ilu alunga din domnia, ci câte odata ilu ucigu în grele torture; de acea puçini moru cu mórte naturala.

(Va urmã.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Dumin.	29 10	F. 21 d. R. 7 Luc. c. m. Anastasia.
Luni	30 11	ss. mm. Zinoviu, Zinovia. Cronion.
Marti	31 12	ss. ap. Apeliu, Stachiu, Ampliu.
Mercuri	1 13	ss. Cosma, Damian Asieni.
Joi	2 14	ss. mm. Acindin, Pigasiu, Antoniu.
Vineri	3 15	ss. mm. Aceptsima, Iosifu.
Samb.	4 16	c. p. Ioaniciu M., s. m. Nicandru.

Societatea pentru fondu de teatru român.

Se aduce la cunoscința onoratului public, că adunarea Societății pentru fondu de teatru român, care s'a anunțat pe 10 și 11 oct. la Alba-Iulia, dar la cererea comitetului aranjatoru s'a amânât, se va ține la 17 și 18 noemvbre st. n. an. c. totu în Alba-Iulia și cu program'a publicată în nr. 66 alu „Familiei.“
Budapesta 26 oct. 1878.

Iosifu Vulcanu,
secretaru.

Iosifu Hosszu,
vice-presied.

Societatea academica romana.

Bucuresci 1/13 oct.

În ședința sa dela 21 sept. (30 oct.) a continuat discușiunea raportului comisiunii despre manuscrisul „Tieranul Român“, venitu la concursulu premiului Nasturel. A venitu două manuscrise. Primul manuscris lit. B. cu corespunde la obiectu; alu doile, lit. C., este un mare câștigu pentru literatur'a națională, deci comisiunea îl recomanda spre a i se acordă premiulu. Societatea înse, considerându că opulu nu e completu, nu i-a acordatu premiulu.

La 21 sept. (3 oct.) dupa mîediadi tînu ședința deschisă publicului; în această dlu Ionu Ghica ceti disertatiunea sa cu titlu: „Omul și începutul seu“, care se va tipări în Anale. Apoi dlu Stefanescu dadu relațiune despre o descoperire paleontologica facuta de dînsul în districtul Oltu, — această asemenea se va tipări în Anale. În fine dlu Odobescu ceti continuarea disertatiunii sale asupra cununei dela Novo-Cerkask; și acest'a se va tipări în Anale.

În ședința dela 22 sept. (4 oct.) s'a decisu se publice în anale în extenso toate raporturile speciale depuse de membrii comisiunii de cercetare a cărtilor venite la concursul Nasturel. Apoi începû desbaterea asupra raportului despre cercetarea compturilor.

În ședința dela 23 sept. (5 oct.) s'a adusu la cunoscința, că dlu N. Cretulescu a daruitu diurnele sale pentru facerea unor banchete în sal'a ședințiilor. Apoi desbatîndu-se raportul comisiunii asupra cercetării compturilor, se aprobara toate conclusionile raportului. S'a alesu delegatiunea: presiedinte Ionu Ghica, vice-presiedinte George Baritiu, secretaru generalu G. Sion, membrii: A. Odobescu și D. Sturdza. Lucrarea dlui N. Teclu: „Notiuni despre basa, acidu și sare“, se va tipări în Anale. „Flor'a Transilvaniei“, scrisu nemțesce de Hintiescu, se dá dlui Baritiu pentru studiere și raportare. În fine se aprobă: a se dá recompens'a dlui N. Barbu pentru

traducerea din Titu-Liviu, dlu Sion se face raportu despre colectiunea de povesti a dlui Hintiescu, se se publice de nou concursu pentru traduceri din clasicii latini, și se se grabesca traducerea din Cicero.

Luarea unui stégu turcescu la Dobo.

— La ilustratiunea de pe pag. 521. —

Expeditiunea din Bosnia și Hertiegovina nicairi n'a produsu scene mai sângerose, decâtu pe la Tuzla și Dobo.

Acolo au luptatu și regimentele compuse în majoritate de osteni români.

Ilustratiunea din nr. presinte înfașisîeza unu episodul foarte interesantulu din acele lupte, luarea unui stégu turcescu.

Vitezul care luă dela turcu stégu, este unu capraru din regimentul de infanteria nr. 61.

Numele lui e Irimie Seculiciu. Óre nu-i român?

Literatura și arti.

„Ai carte, ai parte.“ Sub acestu titlu dlu Teocharu Alexi a scosu de sub tiparu la Sibiu unu romanu originalu umoristicu. Lasându pentru alta ocașiune de-a vorbi mai pe largu despre acestu romanu, de ocamdata observamu numai atâta, că costa 70 cr., și se afla de vîndiare la autorulu în Brașiovu.

Invitare de prenumeratiune la „Scóla Româna.“ Am onóre a anunțá onorabilului publicu, că la îndemnul mai multor învetiatori și barbati de școla și în speranța unui spriginu caldurosu, „Scóla Româna“ va reaparé de ocamdata în fascióre lunare de câte trei côle și invelitoare, cu pretiulu de 4 fl. pe unu anu întregu séu de 2 fl. pe unu jumetate. Program'a remâne aceeași; numai câtu tractatele practice vor ocupá pe viitoru unu locu mai estinsu. Anul foi, spre a se acomodá dupa putintia anului scolasticu, se va începe cu lun'a lui octomvre și se va fini cu lun'a lui septemvre. Fasciór'a I va aparé la 25 octomvre a. c. Mai multi din professori și învetiatorii nostri cei mai buni au apromisu a colaborá la „Scóla Româna“; astfel speramu a tiné foi'a și de aici încolo la înaltîmea problemei sale. Prenumeratiunile se se face la Redactiunea „Scólei Române“ în Sibiu (Nagy-Szeben, Hermannstadt). Observu, că cu privire la esperintiele facute, foi'a nu se va da nimeni pe creditu. Totu-odata îmi iau voia a anunțá, că a esítu deja de sub presa noulu meu „Legendar“ séu „Carte de ceteré“ pentru școlele poporale. Partea I: pentru alu 3-le și alu 4-le anu de școla. — 11 côle. — Pretiulu unui esemplaru legat 45 cr. „Legendarul“ este compus dupa aceleasi principie și în strînsa îmbinare cu noul meu „Abc-dar Românescu“ (pretiul unui esemplaru legat 25 cr.), — ambele în editur'a mea. Vasile Petri.

Unu pictoru român, despre care s'a mai vorbitu în foi'a acest'a, dlu Selagianu a espusu mai multe tablouri ale sale la magasi'a Gebauer în Bucuresci. Aceste tablouri — scrie „Românulu“ — dovedescu, că autorul lor nu e lipsitu nici de talentu, nici de art'a desemnului și a coloritului. Dînsulu a înșoțitu și armat'a româna pe câmpulu de lupta, de unde a adusu

cu sine frumoase reminiscențe. Între alte schițe notăm mai cu sîmna unu tablou care represinta atacul asupra redutei Griviti. Pictorul Selagianu e inca tineru si se trage din muntii Abrudului.

✓ **O juna cîntaretia româna**, dsîor'a Charlotta Leria, care în primaver'a trecuta a suprinsu publiculu din Bucuresci prin vocea sa simpatica si prin art'a sa d'a cîntá, se pregatesce a plecá în Italia, spre a debutá pe un'a din scenele de acolo. Înainte de a plecá, protegiat'a Mariei Sale Dómnnei Elisabeta, a datu unu concertu de despartire la 12/24 l. c. în Bucuresci.

La Fr. Pirnitzer în Budapesta au aparutu urmatóarele piese musicale : Cîntece populare maghiare din „A ripacos Pista dolmánya“ 90 cr., din „Strike“ 1 fl. 30 cr., si din „Sárga csikó“ 90 cr. Apoi „Kana-pee-Marsch“ de Rosenzweig, 60 cr., — „Zwei Lieder für eine Singstimme mit Begleitung des Pianoforte“, de Schweida, pretiul 1 fl. 5 cr.

„Soll si haben“, séu „Cestiunea Ovreilor în Români'a“, sub acestu titlu dlu Ioanu Slaviciu a publicatu la Bucuresci o brosiura fórté interessanta. În acést'a, autorul tratéza cu multa petrunderé si într' unu stilu claru odiós'a cestiune a Ovreilor. Ici colo autorulu descrie si starea sociala a României, de aceea — de cumva ni va permite spaçiu — vom reproduce unele párti. Pretiulu unu leu si 50 bani.

✓ **Dlu Elia Chirila**, professoru preparandialu în Blasiu, a scosu de sub tiparu „Fisic'a“ pentru șcólele populare.

Spicuri. La Braila a aparutu unu diariu nou intitulatu : „Micul Braileanu.“ — „Dorobantiulu“, poesía de dlu G. Ivascu, a aparutu la Bucuresci. — Dlu Ioanu Corneliu Tacitu a deschisu libraria româna în Brasiovu. — Autórea poesiei tramise din Têrgulu-Muresiului la concursulu din Montpellier, si care acolo a fost laudata, e dn'a Elisa Piposiu n. Circa. — „Penesiu Curcanulu“ a esitu si în traducere englesa în diariulu ilustratu „Graphic.“

Biserica si șcôla.

Congressulu nationalu bisericescu din Sibiiu în siediintele din urma a desbatutu raporturile diferitelor comisiuni. Din raportul comisiunii școlare șcótenu — dupa „Telegr. Rom.“ — urmatóarele date : În întreg'a provincia mitropolitana au fost 171,466 copii de șcôla, în archidieceasa 81,465, în Arad 48,077, în Caransebesiu 19,672, în Oradea-mare 22,252. Dupa secsu în Arad 24,210 copii si 23,361 copile, în Caransebesiu 16,402 copii si 9,270 copile, în Oradea-mare 11,831 copii si 10,421 copile, — din archidieceasa lipescu datele. Din cei îndatoriti, au cercetatu șcôla 80,392 copii, si anume 54,459 în archidieceasa, 11,020 în Aradu, 9,304 în Caransebesiu, 5.609 în Oradea-mare. Șcôle elementare si capitale au avutu archidieceasa 733, Aradul 359, Caransebesiul 234, Oradea-mare 315. Învetiatori au fost în archidieceasa 827, în Aradu 359, în Caransebesiu 234, în Oradea-mare 208. Gimnasii sînt 2, în Brasiov si Brad; cel d'ântâiu cu 171, cel din urma cu 52 elevi. Șcôla reala din Brasiov are 73, cea comerciala 17 elevi, șcôla primara 272 baieti, 177 baete, șcôla de meseriasi 50 elevi. Institutulu pedagogicu-teologicu archidiecešanu are 101 clerici, 20 pedagogi; cel din Arad 81 clerici, 96 pedagogi, celu din Caransebesiu 31 teologi

si 28 pedagogi. La institutulu din urma sînt 52 professori.

✓ **Conferintia protopopésea.** În 17 oct. a. c. avu locu conferintia protopopilor români gr. cat. din pártile banatice, în Lugosiu. Asemenea conferintia s'a tînutu si în anii trecuti. De asta-data a luat parte si câte doi preoti din fia-care districtu protopopescu. Scopul conferintiei este a descoperi guvernulu diecesanu gravaminile clerului si receritiele de autonomia si de reforme administrative diecesane. Decisiunile conferintiei s'au luat protocolu, care se va susterne Il. dlu episcopu diecesanu.

Societati si institute.

✓ **Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.** Serbarea aniversarei de 10 ani a acestei societati de industriasi, dupa cum s'a anuntiatu într'unu numeru precedentu, s'a tînutu dumineca la 8/20 oct. în redut'a mare dela „Împeratulu românu“ cu urmatórea programa : 1) Marsiu nationalu „Deștepta-te Române“, esecutatu de music'a militara. 2) „Penesiu Curcanulu“ de V. Alecsandri, poesía declamata de sodalulu. 3) „Deștepta-te Române“, esecutatu de corulu sodalilor. 4) „Victoria-Quadrille“ de Paba, esecutata de music'a militara. 5) „Cînteculu Gintei Latine“, esecutatu de corulu sodalilor. 6) „Logodnic'a Dorobantiului“ de Baboianu, poesía declamata de sodalulu Danile Dippon. 7) „Moldovan'a“, Ouvertura de Flechtenmacher, esecutata de music'a militara. 8) „Steluti'a“ de Florescu, cîntata solo de maestru V. Petrutiu. 9) „Hora Severinului“ de Wiest, esecutata de music'a militara. 10) „Mei tatare“, esecutatu de corulu sodalilor. 11) „Julian-Quadrille“ de Prohasca, esecutatu de music'a militara. Pentru prim'a-data am vedutu astadi o petrecere d'a sodalilor români mai multu de cátu cum s'ar fi pututu așteptá. Sal'a cea mare a redutei abia putu încapé întregu publiculu ce se adunase. În loje veduramu si pe Es. Sa parintele metropolitu împreuna cu SS. LLor episcopii de Caransebesiu si Aradu. La órele statorite începú program'a, care se esecutá cu cea mai mare precisiune. Deosebitu aplaudate au fost „Cînteculu Gintei Latine“ si „Steluti'a.“ Program'a terminata urmá o mésa comuna, la care se radicara mai multe toaste. Dupa acést'a se începú petrecerea de jocu cu unu animo atátu de mare, încátu chiar si cei mai înaintati în etate inca se vedura rapiti de însufletirea ei, si începura a dantiá alaturea cu cei tineri. Petrecerea placuta durá pâna târdiu dupa miedjulu noptii.

✓ **Din Arad** se scrie, cá societatea de lectura a elevilor institutulu pedagogicu-teologicu de acolo s'a constituitu pe anulu școlaru curentu asia : vice-presiedinte Filip Leuca, notaru alu corespundintielor Iosif Toma, controloru Const. Roza, bibliotecaru Ioanu Cure, notari ai siediintelor Aureliu Varga si G. Selagianu, cassaru I. Groza, vice-bibliotecaru E. Popoviciu.

✓ **Societatea de lectura** a junimei române studiöse din clasele de sus ale gimnasiului r. cat. din Clusiu s'a constituitu pe anulu școlaru curentu astfel : presiedinte George Ilea, notaru Simion Ciuca, redactori la foi'a manuscrisa a Societati Iohanu Petranu, Aureliu Cupsia, si Vasilie Domsia, secretaru Alesandru Bene, cassaru Victoru Poruti, controloru Ioanu Popu, bibliotecaru Teodoru Petranu, vice-bibliotecaru Iosifu Peteanu, toti studenti.

Ce e nou ?

Dela curti. Principele de coróna Rudolf, precum scrie „Natur'a“ din Londra, lucréza la redactarea unei opere de istoria naturala. — Regele Italiei își va rencepe caletori'a prin Itali'a de sud. — Imperatul Vilelm are de gându sè reia conducerea afacerilor guvernului înca pe câtu timpu se afla în Wiesbaden, înainte de rentórcerea sa la Berlin.

Curtea regale petrece în Buda. Deputatii si magnatii, precum si demnitarii militari si judecatorii dela forurile inalte, fusera invitati luna trecuta la palatu, si deputatii noi fusera recomandati Majestătilor lor regelui si reginei. Curtea si-petrece cu sporturi de vênatu lângă Gödöllő si pe câmpulu „Rákos.“

Camer'a deputatilor a respinsu motiunea de a pune în stare de acusa pe ministrii actuali cu majoritate de 70 voturi.

Hohenwarth în „Reichsrath“-ulu din Vien'a a tinutu o vorbire memorabile, în care apróba ocupatiunea Bosniei. Guvernului i imputa de gresiéla, că a âmblatu a seduce opiniunea publica, în urma totusi a cersitu dupa mandatulu din Berlin, în locu de a avé propri'a inițiativa. Astadi nime nu scie, cine are dreptulu de suveranitate în acele provincii, Sultanulu, imperatulu aust., ori congressulu europénu? Desapróba politic'a interna si dice, că numai federalismulu póte îndestulá popórele din monarchia.

Turburările în orientu continua. Rusii nu numai nu se retragu dela Constantinopole, dar înca se mai întarescu; din caus'a acésta guvernul englesu a tramisu o nota, în care se acusa guvernul rusescu, că n'a esecutatu hotaririle tratatului din Berlin; la ast'a Gorciacoff ar fi respinsu în tonu aspru. Într' aceste pentru aপরera Constantinopolei s'a formatu unu comitetu specialu; tóte lucrările de paméntu se întarescu si se ocupa de ostire; în directiunea Gallipolei se facu acelesi pregatiri. Scirile din Macedoni'a si din Rumeli'a orientala anuncia complicări seriose, de o parte grecii se mișca, de alt'a albanesii formara liga, iér bulgarii s'au resculatu, scopul acestei rescóle ar fi d'a uní Rumeli'a, Traci'a si Macedoni'a cu Bulgari'a.

Din Basarabi'a. Funcționarii români dela telegrafu sânt transferati la Braila; e fórte probabilu — scrie „Rom. Lib.“ — că ei vor fi întrebuintiati în Dobrogea. — În Basarabia — scrie acelasi diuaru — rusii au propusu funcționărilor români, că sè remâna în funciinnile lor anterióre, promitiéndu-le tratamentu mai bunu decâtu cum au avutu; partea cea mai mare a funcționărilor români a respinsu acésta propunere. — „Românulu“ scrie, că autoritățile ruse din Basarabi'a au si opritu intrarea acelu diuaru în Basarabi'a.

Delimitarea Dobrogei de Bulgaria. Comisiunea europeana pentru delimitarea Dobrogei de Bulgari'a a sositu la Silistra; comisiunea româna asemenea se afla deja acolo, afara de acésta comisiune si dnii Bratianu si Cogalniceanu au plecatu la Silistra. Delimitarea va începe dela Silistra, si va merge — linia drépta — de aci pâna la Mangalia. „Românulu“

nulu“, de unde scótemu aceste, adauge, că românii nu vor intrá în Dobrogea decâtu dupa ce se va sférsi delimitarea, si comisiunea europeana o va dá în posesiunea României.

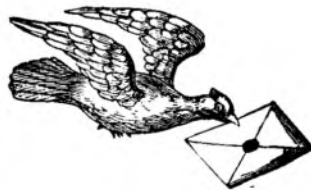
Spad'a lui Constantin Brancoveanu. Noulu diuaru „La voce d'Italia“ scrie din Torino, că mai multi români din acelu orasiu, visitându „Armeria“, printre alte lucruri prețioase aflate acolo, au datu si peste spad'a lui Constantin Brancoveanu, imbogatita cu ornamente si inscriptiuni române. Se crede, că municipiul din Torino ar cede-o bucuro României.

Espositiunea cea mai de aprópe se va tiné în Milano la 1880, totu atunce va fi o espositiune si în Australi'a. Numerulu celu mai nou alu diurarului ilustratu: „Illustrated Australian News“ — care sosesc pâna la noi în dóue luni de dile — publica planurile acceptate ale localurilor espositiunii. Totu acelu numeru publica si edificiiile de frunte, precum si vederea orasiului Melbourne, unde se va tiné espositiunea. Acesta e unu orasiu frumosu, regulatu si modernu. Emigratorii capeta acolo paménturi pentru unu pretu bagatelu.

Noutăti scurte din Români'a. La Iasi s'a serbatu cu mare pompa săntirea drapelului legiunii XIII a gardei orasienesce de acolo. — Comun'a Galati s'a angagiatu a sustiné 40 paturi în spitalul Elisabeta Dómna, înfiintiatu în Galati pe timpul resboiului. — Compani'a „Florio“ pentru navigatiunea italiana cu vapóre e dispusa sè-si tiermuisca vasele la unul din porturile Dobrogei.

Din lumea mare. Parlamentul italianu se va deschide la 20-nov. — La 25 oct. a fost în Paris unu mare prândiu în onórea principelui si principessei de Wales, mostenitorii tronului englesu. — În curénd se va bate la Filipopoli monet'a naționala bulgara de argintu si arama dupa sistem'a russa; efigi'a va fi scrisa în limb'a bulgara si monet'a va purtá vechile arme ale Bulgariei.

Post'a Redactiunii.

Cesora. Care numeru îți lipsesc ?

Iasi. Multiamita. Vor urmá pe réndu. Așteptámu si pros'a. Dar corespundintiele.

Bisitria. Tramite-ni-o asiá cum e, numai s'o putemu ceti.

Treiluniulu octomvre—decemvre începéndu-se cu nr. 74, deschidemu prenumeratiune noua la fói'a nótra, cu condițiunile însemnate în frunte. Observámu, că în treiluniulu acesta vom dá si suplementele promise pentru acestu semestru. Rogámu pe abonantii ale caror abonamente vor espirá sè le rennoiésca de timpuriu, séu sè ne retramita esemplarele.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru : IOSIFU VULCANU. *

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tierei nr. 10.